

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่หลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อเป็นแรงงานที่มีคุณภาพมีคุณธรรมและสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมและประเทศชาติมุ่งหวังซึ่งจะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจต่อไป สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นรากฐานส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม (พนัส หันนาคินทร์, 2524:100) การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการในการพัฒนาด้านความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่ามากกว่าที่จะเน้นความรู้และความจำเท่านั้น ทั้งยังต้องพยายามบูรณาการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม และสภาพแวดล้อม

กระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จะต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่ของอุดมศึกษาคือ การพัฒนาความคิดในระดับสูงของผู้เรียน ให้รู้จักวางแผนการทำงาน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและรู้วิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสามารถแก้ปัญหาและรู้จักตัดสินใจสามารถประยุกต์ความรู้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม (พีรพงศ์ ทิพนาค, 2544:18) ส่วนหนึ่งสถาบันจึงต้องออกแบบหลักสูตรที่สะท้อนออกมาเป็นรายวิชาต่างๆ ที่ทำการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว วิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย ก็เช่นกัน เป็นวิชาที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา นั่นเอง

ปัจจุบันรายวิชาการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย ถูกบรรจุในการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี โท และเอก ด้วยความมุ่งหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำวิจัยและใช้งานวิจัยเป็น เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความซับซ้อนที่มากขึ้นในสังคมปัจจุบัน การศึกษาด้านบริหารธุรกิจก็เช่นกัน กระบวนการเรียนในวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ เป็นวิชาที่มีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษารู้หลักพื้นฐานการวิจัยทางธุรกิจ รู้ถึงประโยชน์ที่ผู้บริหารจะได้รับจากการวิจัยทางธุรกิจ เข้าใจถึงสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้การวิจัยระเบียบวิธีและกระบวนการในการวิจัย การวางแผน การออกแบบ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประมวลผล การวิเคราะห์

และการทำธุรกิจในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันที่สูงมาก คู่แข่งขันทั้งในและต่างๆ ประเทศ การเปิดการค้าเสรี ความซับซ้อนขึ้นของความต้องการของมนุษย์ ความพยายามในการลดต้นทุน ตลอดจนการจูงใจพนักงานในองค์กรเอง การวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เป็นพื้นฐานของ กระบวนการตัดสินใจทางธุรกิจองค์กรนั้นๆ ดังที่ Zikmund ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยธุรกิจ เป็นการสำรวจที่มีระบบ (Systematic) มีการควบคุม (Controlled) การค้นคว้าทดลอง (Empirical) และ ใช้หลักเหตุผล (Critical) เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สนใจเพื่อการตัดสินใจในการบริหาร หรือ การวิจัย ธุรกิจ เป็นกระบวนการที่มีระบบและมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม (Gathering) การบันทึก (Recording) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing data) เพื่อช่วยในการตัดสินใจทางธุรกิจอย่างมีระบบ และมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน (Zikmund, 1997: 6) สามารถลดความเสี่ยงในการตัดสินใจที่ผิดพลาด ได้ การวิจัยธุรกิจจะครอบคลุมหลายสาขา เช่นการวิจัยด้านการตลาดก็มีจุดมุ่งหมายในการ ตอบสนองความต้องการของลูกค้า การวิจัยด้านการเงินก็สามารถช่วยผู้บริหารด้านการเงินในการ พยากรณ์สภาพแวดล้อมทางการเงินให้กับองค์กร การวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ผู้บริหารก็จะ สามารถค้นหาความต้องการและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและการทำงาน เพื่อการพัฒนาองค์กร

จากความสำคัญที่กล่าวมา ทำให้คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยพายัพ บรรจुरายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจเป็นวิชาแกนธุรกิจและนักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนทุกคน โดยจะสามารถ ลงทะเบียนวิชานี้ได้ต้องผ่านวิชาสถิติและวิชาพื้นฐานธุรกิจก่อน (ในภาคเรียนที่ 2/2548 มีการเปิด การสอนจำนวนประมาณ 7 ตอน (Section) มีผู้ลงทะเบียนเรียนประมาณ 260 คน) กระบวนการ เรียนวิชาวิจัยเป็นวิชาที่สามารถพัฒนาศักยภาพและทักษะของผู้เรียนครบทั้ง 6 ระดับ ของ องค์กรประกอบด้านพุทธิพิสัย (Benjamin S. Bloom อ้างถึงใน อักษร สวัสดิ์ 2542, 26-28) กล่าวคือ รู้จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า กระบวนการเรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทาง ธุรกิจเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางในการเรียน เริ่มตั้งแต่ นักศึกษาจะต้อง มองหาประเด็นที่สนใจจะศึกษา ค้นคว้าและจัดกรอบแนวคิด วิชาระเบียบวิธีวิจัย ทางธุรกิจเป็นวิชาที่มีลักษณะ การเรียนแบบกระบวนการ มีลำดับขั้นตอนเพื่อแสวงหาคำตอบที่ ต้องการ สิ่งที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนวิชาลักษณะนี้ก็คือ ความพยายามในการหา และสืบค้นข้อมูลอย่างมีขั้นตอน จัดการกระบวนการวิคิดของตนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ของงานวิจัย

การวิจัยถูกกล่าว และให้ความสำคัญว่า เป็นกิจกรรมทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น วิธีการหรือเครื่องมือสำคัญของมนุษยชาติในการพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นๆ ไป (ทิศนา เขมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์, 2540: 3) การวิจัยจึงเป็นเสมือนเครื่องมือกระตุ้นศักยภาพ การคิดค้นให้กับมนุษย์ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ การเรียนการสอนในวิชาว่าด้วยกระบวนการวิจัยจึง

ถูกบรรจุเป็นวิชาพื้นฐานในทุกศาสตร์ ด้วยความมุ่งหวังว่า กระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้มนุษย์
คิดค้นหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ นั้นเอง

การเรียนการสอนในวิชาที่ว่าด้วยกระบวนการวิจัย ก็อาจประสบปัญหาและยังต้องค้นหา
วิธีการที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้
กระบวนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายของวิชา

อย่างไรก็ตาม จากปรากฏการณ์เบื้องต้นของปัญหา ที่ผู้สอนในวิชาระเบียบวิธีวิจัยทาง
ธุรกิจพบมากที่สุด คือ ปัญหาที่นักศึกษาละเลยในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเพียงพอและ
เหมาะสม ตลอดจนกระบวนการดำเนินงานวิจัย นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของ
รายวิชานี้เท่าที่ควร ไม่สนใจในการค้นหาข้อมูลและสารสนเทศที่มีอยู่ และขาดความพยายามในการ
สืบค้นด้วยเทคโนโลยี นอกจากนี้ จากการประเมินผลในการเรียนการสอน ของนักศึกษาจำนวน
150 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ ในภาคเรียนที่ 2 / 2547 พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการเรียนตั้งแต่
ความพยายามในการที่จะคิดประเด็นหัวข้อเรื่อง หรือประเด็นปัญหาที่สนใจศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มี
พฤติกรรมในการเลือกหัวข้อวิจัยโดยที่ไม่มีความสนใจในเรื่องที่จะศึกษาและยังไม่ให้ความสำคัญ
กับการหาข้อมูลหรือการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนเองหรือกลุ่มกำลังทำการศึกษา ไม่นิยม
ที่จะศึกษาจากงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องในห้องสมุด การบริหารจัดการกลุ่มทำงานมีการแบ่งงาน
กันเป็นส่วนๆ เท่าๆ กันซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะการทำวิจัยที่เป็นกระบวนการ ส่งผลให้รายงาน
วิจัยที่ได้ออกมาขาดความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจกระบวนการและ
ระเบียบวิธีการวิจัยแบบองค์รวม

จากปัญหาที่พบในการเรียนการสอนที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงปัญหา
และแนวทางแก้ไขปัญหา ลักษณะและวิธีการเรียนของนักศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามา
พัฒนาวิธีการสอนที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับ
จากงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน และทดลองใช้จริงใน
การเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชา
ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะและวิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของนักศึกษาใน
กระบวนการเรียนการสอนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากร เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในคณะบริหารธุรกิจ และคณะบัญชีการเงินและการธนาคาร

ขอบเขตเนื้อหา จะศึกษาเฉพาะประเด็นของสภาพปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา รวมถึง ลักษณะและวิธีการสอนที่พึงประสงค์ในกระบวนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาในกระบวนกรเรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ
2. ทราบถึงลักษณะและวิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์หรือเหมาะสมกับกระบวนกรเรียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์กับการเรียนการสอนในรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ศึกษาในคณะบริหารธุรกิจและคณะบัญชีการเงิน และการธนาคาร

คณะบริหารธุรกิจ หมายถึง คณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยพายัพซึ่งประกอบด้วย 5 ภาควิชา ดังนี้

- ภาควิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์
- ภาควิชาการตลาด
- ภาควิชาการเลขานุการ
- ภาควิชาการจัดการ โรงแรมและการท่องเที่ยว
- ภาควิชาการจัดการ

คณะบัญชีการเงินและการธนาคาร หมายถึง คณะบัญชีการเงินและการธนาคารของมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ภาควิชา ดังนี้

- ภาควิชาบัญชี
- ภาควิชาการเงินและการธนาคาร

วิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) หมายถึง วิชาแกนธุรกิจซึ่งนักศึกษาทางด้านการเงินและบริหารธุรกิจจะต้องเรียนเป็นวิชาบังคับ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาวิจัยในสาขาที่ตนสังกัด

สภาพปัญหา หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงขณะนั้นหรือในอนาคตเกี่ยวกับการเรียนในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็นหรือประสงค์จะให้เป็น

ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งเบี่ยงเบนและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อันประกอบด้วย ด้านการหาหัวข้อเรื่องวิจัย ด้านสมาชิกในกลุ่ม ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านตัวนักศึกษา ด้านเวลาที่ไม่พอ ด้านลักษณะวิชา ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการเขียนรายงาน

ด้านการหาหัวข้อในการวิจัย หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นด้านการเลือกหัวข้อเพื่อทดลองฝึกปฏิบัติการวิจัยในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาจากการที่หัวข้อวิจัยไม่ตรงกับความสนใจ และไม่สามารถหาหัวข้อที่สนใจได้

ด้านสมาชิกในกลุ่ม หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นของสมาชิกในกลุ่มร่วมมือเพื่อทดลองฝึกปฏิบัติการวิจัยในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาจากจำนวนสมาชิกในกลุ่มมากเกินไป การแบ่งงานไม่ตรงกับความต้องการและความถนัด และการแบ่งงานในกลุ่มไม่ยุติธรรม

ด้านการสืบค้นข้อมูล หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นจากการสืบค้นข้อมูลของกลุ่มเพื่อทดลองฝึกปฏิบัติการวิจัยในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาจากความหลากหลายของแหล่งข้อมูล เทคนิคการสืบค้น เทคโนโลยีที่ใช้ในการสืบค้นมีไม่เพียงพอ วิธีการสืบค้นยากเกินไป ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับความต้องการ ขาดประสบการณ์ในการใช้ระบบสืบค้น และระบบสืบค้นช้า ไม่ทันกับความต้องการ

ตัวนักศึกษา หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นจากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งประกอบด้วย การเรียนไม่ค้อยรู้เรื่อง ความท้อแท้เบื่อหน่ายต่อการเรียน ปัญหาการขาดเรียนบ่อย ไม่ค่อยได้ร่วมทำการบ้าน และรายงาน มีทัศนคติไม่ดีต่อตัวผู้สอน สมองผู้เรียนรับข่าวสารเรื่องราวได้ช้า ผู้เรียนทำงานระหว่างเรียน มีปัญหาด้านสุขภาพ เรียนไม่ค่อยทันเพื่อนและเพื่อนชวนคุยมากทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง

ด้านเวลาที่ไม่พอ หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นเรื่องของเวลาเพื่อกิจกรรมทดลองฝึกปฏิบัติการวิจัยในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย ปริมาณงานมากไปไม่เหมาะกับเวลาที่ให้ และนักศึกษาให้เวลากับการทำวิจัยน้อยเกินไป

ด้านลักษณะของวิชา หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นจากลักษณะการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย มีจำนวนนักศึกษาในชั้นมากขึ้นไป การทำรายงานกลุ่มมีจำนวนสมาชิกมากขึ้นไป ห้องเรียนมีเสียงรบกวน บรรยากาศห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียน เวลาเรียนไม่เหมาะสม เช่น เข้าเกินไป ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชา วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) เป็นวิชาที่ยากเกินไปและเป็นวิชาที่ไม่เหมาะสมกับระดับนักศึกษา

ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นจากผู้สอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย การเรียนจะเน้นผู้สอนเพียงคนเดียว การสอนไม่ตรงกับจุดประสงค์ ผู้สอนให้คั่นความากเกินไป ผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้ซักถาม ไม่มีเอกสารประกอบการสอน การเปิดโอกาสให้เลือกหัวข้อวิจัยที่สนใจ ผู้สอนบรรยายได้ชัดเจน

ด้านการเขียนรายงาน หมายถึง สภาพปัญหาประเด็นจากการเขียนรายงานในแบบฝึกปฏิบัติการวิจัยในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจวิธีการเขียนรายงานวิจัยหรือโครงร่าง การไม่มีทักษะในงานเขียน และการขาดประสบการณ์ในการเขียนรายงานของผู้เรียน

วิธีการแก้ปัญหา หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ

วิธีการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะวิธีและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมในรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ (BA209) ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งประกอบไปด้วย วิชาบังคับเรียนก่อนเวลาและเนื้อหาที่เหมาะสม และกิจกรรมการเรียนการสอน